

художник: Димитър Добрович
Италианска циганка с дайре, ок. 1870 г., Национална галерия

Празниците на ромите

В България живеят много етноси: българи, роми, турци, евреи, арменци, гагаузи, албанци, руснаци... И всеки от тях има свои традиции, обичаи, свои празници. А празниците си приличат, имат общи характеристики, свързани с религията, културата на народа, но се и различават, носят черти от неговата история, музика, танци, фолклор. Такива отлики, специфични черти, имат и ромските празници, родени преди векове, векове.

Прародината на ромите е Индия – древната, многоликата, богатата на езици, култури, религии, минало и настояща държава - сама континент. Безспорен аргумент за това ни дава сравнителното езикознание – стотици са думите в ромските диалекти, чиито произношение, съдържание, съвпадат със звученето и съдържанието на изконни думи от санскритски - езикът на ведическите книги, от хинди, урду и др. индийски езици: (агни – огън; пани – вода; танк – тесен; ек – едно; панч – пет; бала – коса; бършинд – дъжд; муй – лице; шоро – глава; ме – аз; ту – ти и др.).

Своите земи под Хималаите, петоречието Панджаб, Ришикеш - светите места край великата Ганга, ромите напускат през V-VI век, след нашествията на „белите хуни“, довели до разруха на села и градове, глад и епидемии. Част от многобройния поток от бедстващи хора се отправя на запад, стига Византийската империя, Балканите, които се смятат за втора родина на ромите. А най-многобройната група от роми е съсредоточена тук в България.

Те споделят предимно християнството, не са известни източници, които да информират и за друга тяхна религиозна принадлежност, въпреки че в прародината им са зародени четирите най-изповядвани в света религии: хиндуизъм, будизъм, джайнизъм, сикхизъм. Независимо от всякакви обстоятелства, ромите в света са приети от другите като един народ, една общност, чието минало, история, език, култура се определят като ромски.

Неслучайно най-тачените ромски празници Васий/Василица/Васильовден; Хедерлези/Гергьовден; Колада/Коледа; Патрази/гу/Великден; и др. се честват и от християни, и от мюсюлмани.

Васий, Васил/Васильовден

Какооо, Васий авила, Васий!
Катъринца, матъринца,
Ипаш туминги, ипаш аминги,
Какооо, Васий авила, Васий!

ВАСИЙ, ВАСИЛИ/ ВАСИЛЬОВДЕН

На този ден ромите отдават почит към св. Васил, избавителя на ромите, и към птиците. Легендата разказва, че някога ромите са били фирифони, т.е. фараони, и техният цар се казвал Фирифон (Фараон). Живеели с евреите, от които Фараон все недоволен, докато един ден те тръгнали да бягат от държавата и Фараон ги подгонил с войниците си, искал да ги върне. Когато евреите стигнали морето, техният водач Мойсей се помолил на бога, ударил с пръчка по морските води, те се отворили и евреите бързо преминали на отсрещния бряг. Фараонът с войската си хукнал след тях, без да се помоли на Бог, а водите на морето се сляли и идващите след евреите фараони започнали да се давят... Спасил ги св. Васил, като припомнил на Господ, че и те са Божии чеда и се хвърлил

към морето на крилете на много птици, които се спуснали от небето да помогнат на удавниците... Васий се празнува от всички ромски групи в България. Празникът започва на 13 януари вечерта – Бъдни вечер. Няколко дни преди това е купен червен петел, който се коли сутринта на тринайсти (някои семейства готвят гъска, патица, или пуйка) и обикновено се пече или се приготвя с ориз. Правят се зелени сарми със свинско нахълцано месо (това отличава сливенските сарми). Вечерта всички са облечени в най-хубавите си, празнични дрехи в очакване на василиевата вечер. Подредената и отрупана с баница с късмети (дрянови пъпки), месена пита, сарми, с печено пиле, мезета, с всички други ястия, вино, ракия, ядки...се прикадява от дядото и бабата в къщата – за здраве, берекет, за късмет...Започва веселието. През това време, до полунощ, къщата е затворена – да не избяга късмета, не се посрещат външни хора. В 12 часа започва сурвакането, поздравяването с празника, като се започва от най-възрастните. Сутринта рано, докато хората още спят, идват сурва-карите с дряновиците, които известяват: Какооо, Васий авила, / Васий! / Катъринца, матъринца, / Ипаш туминги, ипаш аминги, / Какооо, Васий авила, / Васий! (Чичо, Васильовден идва, Васильовден!/С катъри, матъри/ Половината за вас, половината за нас,/ Чичоо, Васий идва,/ Васий!) Сурвакарите, обикновено деца, поздравяват всички с „Бахталу Васий!“ / „Честит Васильовден!“, като започват от най-възрастните, или от именик, именица. Зарадвани, домакините ги посрещат и ги даряват с плодове, кравайчета, бонбони, орехи, пари и др. През деня на 14. януари, както и на 15., се празнува, посещават се роднини и близки, честитят си: Бахтало Васий! Бахт ти састипи ти дел амин! (Честит Васильовден!, Нека ни донесе щастие и здраве!).

ГИЛИ Е ВАСИЛЕСКЕ

*Ек авела, дуи авела /
О Василес!
Кай ханзарла, кай пинзарла/
О Василес.
Де лес, Девла,/де лес, Девла,
со мангела!/
Со мангела,/со мисизила.
Кхер кхерестар/та кай пхирла,
/кхер кхерестар,/та дикхела со керена.*

Тази песен се пее при „нанги – те“/“голи-те“, една от големите ромски групи, и също е част от ритуала. Семейството сяда на празничната трапеза към 8-9 часа вечерта. Тогава някои от децата вземат сурвакниците и излизат навън, за да се върнат скоро и с весела гълчава да почукат на вратата:

- Папо, мами, о Васий авила, / аври ли, андре ли? (Дядо, бабо, Васил идва, да го покания ли да влезе?)

- Андре, андре, ме хурде, андре...- Да заповяда, кани ги бабата и те започват да сурвакат всички:

- Ени салк, ени бузалък, / састо, весто те авес, / насвѣйпи те на дел,/ о Васили те дел амен зорѣйпе, састипе! (Жив и здрав бъди, да няма болести, Васил да ни даде сили и здраве!)

При бургуджиите и софийските роми Васили се празнува също на 13. и 14., а на 15. се отбелязва Банго Васили, т.е.“на патерица“, когато на ромите им идват и др. гости, нероми. Те овел бахтало о Васили - така си честитеха нашите хора празника.

Нашето семейство беше ковашко – спомня си поета Ивайло Кантарджийски - Ние с братята ми, баща ми, дядо ми, прадядо ми - все ковачи. Ковачница имяхме на ул."Лавеле" (в София). У нас се колеше не една гъска, а колкото хора сме въщи - 6-7 гъски. Закачаха ги на ченгел. Майка ми месеше хлебчета. На всеки хлябът се шареше с чука, клещи. Вечерта се готвеха дреболиите от гъската, правеше се пилаф. Тогава никои не идва на гости, сами сме. Около 3-4 часа баща ми излиза с бакърче - вътре вино и златни пендари, чука на вратата и вика: -Какоо, о Васили авел! Три дни софрата не се вдига.

БАБИНДЕН – 21 ЯНУАРИ

Този ден е особено уважаван от ромските жени, защото е свързан с първата им рожба, с родените от тях деца. Докъм 50-те години на 20 век голяма част от жените са раждали по домовете си и в този скъп, но и тежък ден, не само за родилката, а и за нейните близки, семейството е разчитало главно на известни в махалата „баби“. В знак на благодарност, и тогава, и дълги години след това, на Бабинден, жените, които са раждали, отдават почит на тези „баби“, като всяка от тях ритуално полива вода на „бабата“ да си измие ръцете и я дарява с хавлия и сапун. Празника продължава с духовна музика, песни, танци и веселие, с шествие по „главната“ улица на махалата, с иронични закачки, шеги. Всяка жена е накичена с цветя, носи питие – плоска бутилка, която закрепва отпред на корема си, с красива пъстра престилка.

АТАНАСОВДЕН 31 ЯНУАРИ

Ден на железарите, ковачите, налбантите. А в Сливен те са много, по-точно, бяха много. Докъм 60-те години на миналия век, от двете страни на река Куруча се чуваше звъна на наковалните, на чуковете от работилниците на железарите – на pewno 15-20 или повече. Потомствени железари имаше в Клуцохор (на тях и днес шеговито им викат „мелали врахнингъ“ – черни/мръсни ноздри, за някогашната наследствена професия), в Горната и Долната махала.

Те, главно, празнуваха Атанасовден. Доскоро се събираха в центъра, в някое от големите заведения, а през последните години правят вечеринките си (така наричат празненството) в заведението на потомствения железар По (Пейо), построено на хълма „Гаговец“.

Два-три дни преди празника майсторите железари избират „баш майстор“. Окичват го с лента през рамото и му връчват парична награда, признание за способностите му. На пищното тържество свири оркестър, танцува се през цялата вечер. Връх на тържеството е петелът, символ на празника. За него наддават мнозина, а победителите се чувстват поласкани и „белязани“ да ошастливят семейството си със светия символ на празника.

На този ден в семейството на ковачите се готви черна кокошка и се събират родата, да се веселят; огнището от средата на колибата или работилницата, се мести до вратата, белег, че зимата е преполовена. Според легендата, разпространена сред звънчарите от Пазарджишкия край, Св. Атанас бил ковач, ром, той измислил ковашките клещи, докато гледал как кучето пред огнището е скръстило лапите си.

ЯНУАРИ JANUARY

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ФЕВРУАРИ FEBRUARY

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

ПРЕЗ ЯНУАРИ И ФЕВРУАРИ СЕ ЧЕСТВАТ СЪЩО ПРАЗНИЦИТЕ: КЪПАНЕ НА МЛАДОЖЕНЕЦА, ШУКИМОС/ СИРНИ ЗАГОВЕЗНИ И ДР.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ПРОГРАМА
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

ОБЩИНА СЛИВЕН

Ромска академия
за култура и
образование

www.eufunds.bg

Проект BG05M9OP001-2.018-0039-C01 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Сливен“ финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и BG05M9OP001-2.018-0039-2014BG05M20P001-C01 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

OPRE RROMA

НОВАТА СМЯНА – УМНИ, ДОСТОЙНИ

Те са млади и умни, енергични, уверени. Медици главно – да сме в такт с неочаквания, буден ритъм на времето. Но и музиканти, танцьори с духовното, живително ехо на рода. Те са нашето име чуто, и пречуто, дошло от древните веци, подминато, незапомнено, повторено и потретено, за да се знае... Те са отглас от вековете, издигнали рома в култ – спасители на краля от нелечима болест, магьосници, дресьори, карагьози, кукладжии, циркаджии, а в по-ново време – онова ах и ох, несъгласно да приеме, че фактите са такива, каквито са – те са просто факири в работата си, онова, което правят за хората. Те са светлината от сумрака, забулил гладните сокаци в ромските махали. Но и песните на първите текстилци в зазореното утро, на ударниците, многомашинниците, силата на моженето, дошло от безсънието на стотици нощи, от упорството родило не един мощен архимедов възглас „Еврика! – Открих!“. Радостта от сбъднатата мечта на първите билкари, железари, ковачи, лечители – отговора на най-естествения повик на човешката тревога, най-голямата надежда за още глътка въздух! Те са и нашата младост – Алекс, Симона, Михаела, Магдалена, Георги, Данчо, Динко, Тошко, Йоан... - нашите деца, братя и сестри, нашето, дай боже нашето УТРЕ.

ТОДОРОВ ДЕН

Седмица преди празника Тодоровден при българските ромци се спазват редица забрани за бременни жени. Мъжете им не трябва да колят животни – смята се, че детето ще се роди с дефект. Жената не трябва да пере или шие, за да не роди „нямо“ дете / със „защит език“/; да не крие по тялото си плодове или предмети, за да не остане, след раждането, белег на детето на същото място. Тази седмица се нарича „хаталъс курку“ – т.е. кутсуз седмица. В навечерието на празника децата се къпят за здраве с много билки във водата, момичетата си мият косите с хума, „за да растат като на коня опашката“. На Тодоровден има кушия – надбягване с коне. От ромите в Сливен в надбягването са взимали участие най-вече тези от кв. „Орешака“. Конете се събират на източната врата на текстилната гимназия/ и се надбягват до аязмото в местността Селището. След кушиите хората се събират край аязмото на Селището, обядват заедно, веселят се.

8 АПРИЛ

През 1971 г. на първия Световен ромски конгрес край Лондон, се взема решение 8-ми април да се отбелязва като Международен ден на ромите. В България от 1989 г. насам денят се чества с множество дейности: изложби на художници, на традиционни ромски занаяти; с кулинарни празници; концерти на ромски оркестри; хвърлят се цветя в реки в памет на ромите, загинали в концлагерите по времето на Втората Световна война...

ПАТРАЗИ/ ВЕЛИКДЕН

Преди празника, в четвъртък или събота, се боядисват яйца. Винаги първото яйце е червено и се отделя, запазва се. То се чупи на следващата година и ако още е пълно, тогава се вярва, че годината ще е успешна, пълна, ще има берекет. На Великден най-младото момиче, или снаха в къщата, отива рано за вода от извор или от чешма, като носи със себе си червено яйце и здравец. Преди да налее вода поздравява, а след това се моли за здраве и берекет. Като се прибере вкъщи, събужда родителите и останалите и ги ръси с вода, за да бъдат здрави. Всички ходят на църква, а младите ходят при кръстниците си. Те носят козунак и яйца, целуват ръка на кръстника, той ги благославя и им дава подаръци.

МАГДАЛЕНА, АКУШЕРКАТА

Може и да сте виждали как сливенски ромци вземат новороденото и майката от родилния дом. Събитие нали – за семейството, за родата, за квартала, за града, за околията – идват роднини от околните селища, напълва се цялото пространство пред болницата, затваря се хаджийската улица (Хаджи Димитър), коли, коли и музика, разбира се, празник е. Но, за това друг път. Сега – за Магдалена, тя е акушерка, първата в Надежда. Много ѝ се радват младите майки в махалата, и все нея си представят на път за родилното – на колко ли отрочета ще кумува!

Магдалена Симеонова, така се казва младата акушерка. Омъжена е, по ромски, с мъжа си- Стефан имат две деца, трябва да се бърза, това са важните неща в живота. Завършва акушерство и по-късно започва работа в АГО (акушеро-гинекологично отделение). Бързо разбира, че това не стига и записва магистратура – вече е студентка по УЗГ (управление на здравните грижи).

УПОРИТА ИЗЛЕЗЕ, ТРУДОЛЮБИВА, ТОВА ОТ СЕМЕЙСТВОТО ЛИ Е? Да, от моето семейство, но и от мъжа ми, от неговите родители, много важно е в какви хора ще попаднеш... Ако те не ни поддържаха, какво струва моето упорство, моята всеотдайност. **РОМКА, РОМ, РОМСКО СЕМЕЙСТВО – КАК ЗВУЧИ ТОВА ЗА ТЕБЕ?** Да си ром, ромка в днешно време е много трудно. Трудно е защото обществото винаги свързва всичко лошо с ромите. Ромското семейство е нещо уникално, при ромите всички емоции и чувства се изразяват много бурно, но в същото време има и сплотеност, загриженост, уважение един към друг, особено най-към по-възрастните. **ВСЪЩНОСТ, КОЕ ТЕ ПРАВИ РОМКА, КОЕ Е РОМСКОТО, КОЕТО ТЕ ВДЪХНОВЯВА?** Майчиният език, макар и не винаги, характера, традициите и ценностите, които ни предават в семейството. Вдъхновява ме търпението и устойчивостта на ромите. Ромите сме здрави, работливи и умни, изключително изобретателни... **КАК, КОГА СЕ РОДИ МЕЧТАТА ТИ ДА СТАНЕШ АКУШЕРКА? МОЖЕ БИ ИМА КОНКРЕТЕН ПОВОД?** Винаги съм искала да уча и някой ден да се дипломирам. Желанието да завърша акушерство се появи 2013 година. Една неприятна случка ме накара да се замисля върху това и тогава реших, че непременно ще завърша акушерство... През 2013 г. родих втория ми син и бях шокирана от държанието на една от акушерките – още щом чу адреса, на който живееш, започна с обидите към ромите... (Впоследствие ме опозна и си промени поведението, но това ме накара да се запиша да уча акушерство. Само така можех да я опровергая, и по-важното – да имам възможност да помагам на други момичета от моя етнос). Сега сме колежки със същата акушерка и тя често ме сочи за пример. **ВЕЧЕ СИ АКУШЕРКА, ИМАШ ИЗВЕСТЕН ОПИТ, НАЛАГАЛО ЛИ СЕ Е САМА ДА АКУШИРАШ?** Да, водила съм раждане първия месец след като започнах работа през януари 2020г., разбира се, в присъствието на по-опитна акушерка. Чувството да поемеш бебето е страхотно! – едно безпомощно, малко човече да държиш в ръцете си, да облекчиш болките на майката, първа да срещнеш радостта в очите ѝ, това е възшебство! **ИМАМЕ МОМИЧЕТА, КОИТО ТВЪРДЕ РАНО НАПУСКАТ УЧИЛИЩЕ И СЕ ОМЪЖВАТ, СПОЛУЧЛИВИ ЛИ СА ТЕХНИТЕ БРАКОВЕ, КАКВИ СА ПОСЛЕДСТВИЯТА ЗА МЛАДИТЕ РОДИЛКИ?** Повечето от браковете на момичетата са сполучливи, може би защото още от малки се възпитават в това, че жената трябва да е добра домакиня, добра съпруга, а и при нас ромите не са приемливи разводите. Ранните бракове водят до прекратяване на ученето, забременяване, ранно раждане, което оказва лошо влияние върху здравето на момичетата. **ТИ СИ РОДИТЕЛ НА ДВЕ МОМЧЕНЦА, КАКВО СПОРЕД ТЕБЕ, ДЪЛЖИ ДНЕСНОТО УЧИЛИЩЕ НА РОМСКИТЕ ДЕЦА, ЗАЩО ГИ РАЗДЕЛЯ ОТ ТЕХНИТЕ ВРЪСТНИЦИ БЪЛГАРЧЕТА?** Дължи им равнопоставеност относно обучителния процес. Качеството на учителската работа в циганските училища е по-ниско. За съжаление, българите не искат ромски деца в класа на децата си и директорите, в повечето случаи, не приемат наши деца в училищата.

МАРТ MARCH

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

АПРИЛ APRIL

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОБЩИНА СЛИВЕН

Ромска академия
за култура и
образование

www.eufunds.bg

Проект BG05M9OP001-2.018-0039-C01 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Сливен“ финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и BG05M9OP001-2.018-0039-2014BG05M20P001-C01 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

ХЕДЕРЛЕЗИ-ГЕРГЬОВДЕН

Празнуването на Гергьовден е различно не само при различните ромски групи, но и в една и съща група, живеещи на различни места. Музикантите от Ивански и Салманово празнуват през нощта на 5 срещу 6 май в близката гора, докато музикантите от Златарица отбелязват деня на 6 май в семейна обстановка.

Всеобщо поверие е, че агнето предназначено за курбан трябва да пренощува в къщата, затова то се купува най-късно на 4 или 5 май. При музикантите от Златарица, празненствата започват от момента, в който агнето влезе в къщата. Тогава портите се окичват с разцъфнали клони - обикновено бук и върба, а на главата на агнето се поставя венец и свещичка, след което се прикажда "за здраве". При други групи роми прикаждането се извършва сутринта на 6. Май. При бургуджиите подготовката започва още от Великден с боядисването на първото яйце и с изработването на специална гергьовденска свещичка. Както посочихме, първото червено яйце на Великден се запазва и то се поставя в устата на печеното гергьовденско агне. Също така на Велика Събота (преди Възкресение) се изработва специална свещичка с червен конец. Тя се припалва за малко през нощта срещу Великден и се отделя. Следващото ѝ припалване е на 5 май вечерта, а цялостното и изгаряне - на 6.05, преди агнето да бъде заклано. Ходене "за зелено": При дръндарите и кошничарите от Шуменско е разпространен обичаят да се ходи "за зелено" на 5. срещу 6. вечерта. Всички роми отиват в гората, кладат огньове и се веселят през цялата нощ. На сутринта се прибират, като носят разцъфнали клони ("зелено"), за да украсят портите на къщите. При повечето роми клането на агнето-курбан е изключително тържествено. Обичайно то се извършва рано сутринта на 6. май. При калдарашите е било прието да се коли агне за всяко момче в къщата. Днес поради икономически трудности този обичай започва да се изоставя, макар че все още се спазва при някои семейства. При останалите ромски групи традицията е всяка къща да коли по едно агне.

Д-Р СИМОНА КОСТОВА УЧЕНОТО – ИСТИНСКАТА РАДОСТ ОТ ЖИВОТА

Завършва медицина в края на миналата година и започва работа в МБАЛ „Хаджи Димитър“ като лекар-специализанти по Ендокринология.

ЗАЩО ТОЧНО ЛЕКАР ? Обичам да помагам, чувствам удовлетворение, когато някой е по-добре благодарение на знанията и усилията ми.

КАК МИНАВА РАБОТНИЯ ТИ ДЕН? Рано сутринта отивам в отделениято по Ендокринология. Винаги има много пациенти, предимно диабетици. Стараем се винаги да имат достъп до най-модерните лекарства и инсулини. Следобедите работя като личен лекар, което ми помага не само да разширявам медицинската си култура, но и да помагам на още повече хора. Давам дежурства и в неотложна помощ.

И ТАМ ЛИ? И там – трябва бързо да се адаптираме към ситуацията и да се учим от практиката. По този начин един млад лекар може да бъде в час, да помогне на болния.

РАЗБРАХ, ЧЕ ОТСКОРО СИ И ПРИ КОРОНИТЕ? От началото на месеца съм на първа линия в борбата с Covid-19.

Болните са много, но се стараем да се справяме с всички усложнения, които създава вируса. Налага се да бъдем едновременно инфекционисти, пулмолози, увреждат се различни системи на организма. Едно от най-важните неща е да бъдеш и добър психолог, защото хората имат нужда от подкрепа, за да се преборят.

А КАКВО Е ЛЕЧЕНИЕТО? На първо място трябва да бъдем по-отговорни за да ограничим заразяването. Лечението е комплексно, използват се понякога две и три комбинации от антибиотици заради тежките пневмонии. При някои се налага преливането на плазма с антитела, Ремдесивир и се повлияват добре.

ЩЕ КАЖЕШ ЛИ НЕЩО ЗА ВАКСИНТЕ? Ваксинирането ще бъде безплатно и доброволно. Дано повече хора имат желанието да си сложат ваксина, защото само така можем да ограничим пандемията.

СЛЕД ТЕЗИ ПРЕМЕЖДИЯ МЕЧТАЕШ ЛИ ТВОИТЕ ДЕЦА ДА СТАНАТ ЛЕКАРИ? Надявам се да следват своите мечти, защото само с много желание и труд могат да постигнат успех.

РОМСКИЯТ ТИ ПРОИЗХОД ПОМАГА ИЛИ ТИ ПРЕЧИ В РАБОТАТА ? От една страна ми помага, защото пациентите, които са предимно от ромски произход, ми имат доверие и се радват, че има към кого да се обърнат. От друга страна, дискриминацията все още е голяма. Доста често се налага да убеждавам колегите си, че и по-ниско образованите хора имат нужда от същото внимание и грижи. **КАК ВИЖДАШ БЪДЕЩЕТО ЗА РОМИТЕ ?** Очаквам повече млади хора да имат желание да се учат, защото само по този начин имаме шанса да се докажем като народ и да не бъдем подценявани.

БИ ЛИ КАЗАЛА НЕЩО НА ВСИЧКИ, КОИТО ИСКАТ ДА ТРЪГНАТ ПО ПЪТЯ НА ОБРАЗОВАНИЕТО? Всички знаем поговорката „Който се учи, той ще сполучи“, но докато си ученик, тя по-скоро звучи като клише. Чак по-късно се осъзнава смисъла ѝ. След години учене разбираш какво се има предвид - как образованието ти дава място в обществото, хората започват да те гледат с други очи и се вслушват в думите ти, уважават те. Искам да кажа, че колкото и трудно да ви се струва понякога всичко, най-важното е да сте упорити и постоянни в преследването на целите. Не е ли това истинската радост от живота!

АЛЕКСЕЙ БИЛНИКОВ

КАТО Е ЗДРАВА ОСНОВАТА – ВСИЧКО Е ДОБРЕ

Както приляга на котленски ром, Алексей е много добър певец и музикант. Завършва средното музикално училище в Стара Загора, а след него – започва обучението си по „музикална педагогика“ в Академията за музикално и танцово изкуство в Пловдив. „В рода ми няма много известни музиканти. Родителите ми са със средно образование, научиха ме от малък с каквото и да се занимавам - да го правя с чест“ – споделя най-младият член на „Азис груп“.

ТРУДНО ЛИ ТИ БЕШЕ ДА СТИГНЕШ ДО ПЛОВДИВ ? Не. Голямо значение оказва семейната подкрепа. Възпитанието, според мен, трябва да започва от дома, още като се роди детето. Останалото е само добавяне към основата. А като е здрава основата - всичко е добре и по-нататък !

В КОТЕЛ ПРИМЕРИ ЗА МУЗИКАНТИ – МНОГО, КОИ БЯХА ПРИМЕР ЗА ТЕБ ?

Поне двама души – учителят Ангел Пъчев от Средното музикално училище за народни песни и танци в Котел. Малко по-късно – и диригентът Кирил Ламбов.

КАК ВИЖДАШ РАЗВИТИЕТО СИ КАТО МУЗИКАНТ ? Към момента съм един вид кръчмарски музикант. Усещам, че мога много повече. А и няма голямо значение какво ще работя, важно за мен е какъв ще съм - човек е толкова голям, колкото са големи вижданията и мечтите му, така че винаги може нещо в повече.

БИ ЛИ ИСКАЛ ДЕЦАТА ТИ ЕДИН ДЕН ДА СТАНАТ ИЗВЕСТНИ МУЗИКАНТИ ? По - скоро не. Като роми те винаги ще носят музиката в себе си. Музиката е част от ромите. Нека ги обогатява, това е основа за добра обща култура, но дали няма да е добре за хляба си да не разчитат само и единствено на нея ?

КОЕ ТИ Е БИЛО НАЙ-ТРУДНО ПО ПЪТЯ ДОТУК ? Произходът ми не ми е създавал затруднения - както споменах, бях добре възпитан от родителите си, научих се да се позиционирам в обществото без излишни конфликти. Все пак съм имал сблъсъци, но те са били повече в работата ми, с различните човешки характери и културата на хората около мен. **КАКВО МОЖЕШ ДА ПОЖЕЛАЕШ НА МЛАДИТЕ, КОИТО ИСКАТ ДА БЪДАТ КАТО ТЕБ ?** Още ми е рано за подобна роля, но все пак - бих пожелал да имат стремеж, воля, да не позволяват да останат, защото невежеството е най-опасният вирус на човечеството !

МАЙ
MAY

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ЮНИ
JUNE

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

**Д-Р ДАНЧО
НИКОЛОВ**
**ПО-БЛИЗО
ДО ТАЙНИТЕ НА ЖИВОТА**

**КАК БИ СЕ ПРЕДСТАВИЛ, В НЯКОЛКО ИЗРЕЧЕНИЯ,
Д-Р НИКОЛОВ, КАКВО Е НАЙ-ВАЖНО ЗА ТЕБЕ ДНЕС?**

Данчо Николов, специалист по образна диагностика в град Сливен. Обичам да се срещам с приятели, в свободното и безгрижно време обичам да съм сред природата, да пътувам.

Сега най-важното е да придобия добри познания по образна диагностика, да постигна едно добро ниво на познания, с което да спечеля доверието, уважението и на колегите, и на пациентите. Искам да остана да се развивам в Сливен и се надявам да бъда полезен за града и нашата общност в бъдеще.

ВЕЧЕ СИ ЛЕКАР, СПЕЦИАЛИЗАНТ – СЪБЪДНАТА МЕЧТА, КАК СЕ ПРОМЕНЯ ДЕНЯ ТИ?

Медицината ми е мечта от последните години на гимназиалната степен. Бяха години на самооткриване, когато се лутах между много различни професии и не знаех по кой път да поема. Живота на работещия човек е коренно различен от този на студента и ученика. Отговорностите са много и очакванията са повече, трябва да се подхожда към всяка задача с мисъл и концентрация. Денят ми е по-натоварен, изпълнен с отговорности - вече се научих да ценя и оползотворявам добре свободното си време, това ме прави по-организиран и отговорен към поставените ми задачи. **„ОБРАЗНА ДИАГНОСТИКА“ - КАКЪВ Е ПАЦИЕНТСКИЯТ ПРОЧИТ НА ТОВА МОДЕРНО, „АПАРАТНО“**

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЗДРАВЕТО? Необятно море е специалността, трябва да имаш добри познания по анатомия и физиология, за да се усъвършенстваш. На мен ми допада работата с апаратура, като човек израснал с компютрите, тази среда ми е много позната. Образната диагностика е интересна специалност, защото наблюдаваш не симптомите на болестта, а самите изменения вътре в организма, така да се каже „надничаш“ на място, което за другите специалисти е непознато. Информацията, която се извлича е много ценна и понякога е основната и най-важната за поставяне на точната диагноза.

А ПАЦИЕНТИТЕ, ТЕ ДОВЕРЯВАТ ЛИ СЕ НА МЛАДОСТТА, КАКВО НАЙ-ЧЕСТО ГИ ВОДИ ДО ТВОЯ КАБИНЕТ? Все още нямам извънболнична практика. Винаги съм бил отворен към всеки човек за съвет и мнение, стига да съм му от полза или да мога да го окуража. Младостта е и предимство, и недостатък, младият човек би споделил по-спокойно на млад лекар, докато възрастните имат съмнения към твоята компетентност. **ТИ НЕ СИ ТИПИЧНИЯТ РОМ „ОТ МАХЛАТА“, ДОРИ ЗАРАДИ ТОВА НЯКОИ, КОИТО НЕ ЗНАЯТ, ЧЕ И В ЦЕНТЪРА ЖИВЕЯТ НЕ МАЛКО РОМСКИ СЕМЕЙСТВА, СИ ПОЗВОЛИХА ДА НАПИШАТ ДОНОС ПО ТОЗИ ПОВОД. ТОВА ПРАВИ ЛИ ТЕ ПО-МАЛКО РОМ?** Разбира се, че не. Това, че не живея в махала или в някой друг квартал с предимно ромско население, не ми пречи да почитам и нашите празници, обичаи, да се веселя като всички други и да познавам нашия бит и култура. Тази стигма, която е натрапена в обществото, че ромите живеят само в махали, катун и изолирано трябва да се изкорени. Има толкова много образовани и уважавани роми, които живеят сред другите етноси като равни, без предразсъдъци. Има ли и други лекари в рода ти? Да, вуйчо ми. Той е анестезиолог-реаниматор и в момента работи в Англия. **КАКВО БИ ИСКАЛ ДА КАЖЕШ НА МЛАДИТЕ ХОРА, КОИТО УТРЕ ЩЕ РЕШАТ ДА УЧАТ ЗА ЛЕКАРИ?** Да не се отказват! Пътят пред вас ще е труден, ще има моменти, в които ще ви се иска да захвърлите всичко и да се откажете. Като всяко ново начинание, е трудно в началото. Важното е да не се отказвате, колкото по-трудно е днес, толкова по-сладък е успеха утре. Медицината не е за всеки, трябва да си готов на много саможертви и лишения, но благодарността на пациентите, щастieto и гордостта на родителите, чувството, че си постигнал нещо смислено в живота, твоята увереност и удовлетворение са неизмерими и си струват всяка трудност, с която си се срещал през тези години.

Женитбата, сватбата на младите, може би това е най-упойващата грижа на ромските родители. Точно тогава няма бедни роми, защото и тези, които понякога закъсват с парите, закъсняват с разните му финансови задължения, ако се съди по сватбарските им харчове, трябва да се съгласим, че... това го могат само милионери. На това ги учи семейната, родовата традиция. За всеки родител, оказва се, сватбата на неговото дете е свят празник, с който те се гордеят. На ромска сватба в Сливен булката е вземана с хеликоптер, пели са световни звезди като Шабан Байрамович и Софи Маринова. Как се случва женитбата? Време беше, а някъде все още е на мода, булките да се продават, но така или иначе, отминава тази традиция. Развяваше се и бял чаршаф с кървави петна от отнетото девство на булката. Беше, няма къде да се скрием от модерното космическо време. Като начало, все пак, остава годежа на младоженците. Той се свързва с няколко срещи на родителите, на първата от които бъдещата свекърва дарява обикновено златни обеци и други накити на бъдещата си снаха; по-късно двете страни договарят подробности около сватбата (дюнкау̀н) – дали ще празнуват заедно или поотделно. Ако всичко се върши заедно, уточнява се броят и разположението на гостите; кой ще се погрижи за музиката; какво ще е менюто; кои от близките даряват едната страна, кои – другата; кои ще бъдат кръстниците; ще има ли църковен брак и т.н. Ден преди сватбата младоженецът, със свита от най-близки мъже (брата, първи братовчеди), сестри, по-млади жени от родата и приятели носят сватбените дарове на булката и отиват в дома на нейните родители. Там ги посрещат, но „не пускат“ младоженеца – пред нейната врата има „стражи“, които той трябва да преодолее. След това излиза навън, където го чака натоварения на голяма каруца чейз, готов за продан от брата на булката или близко момче. След пазарлъци с много смях, шеги, закачки, песни, пожелани от „продавача“, женихът „успява“ да склони момчето и грабва чейза, реден от специална жена, сега собствено на новата къща. Специална е и жената, която облича булката – тя трябва да познава само един мъж, от един брак, нейната репутация трябва да бъде безупречна. През цялото време от къщата на жениха, до дома на булката, докато се извършват тези ритуали, гърми музика, танцуват всички. Сватбата тръгва. Сега тя трае само два дни, единият от които е понеделник и е посветен на новата булка, на жените от двата рода, които в този ден, носят сладки на младото семейство.

**МИХАЕЛА
МАЛИНОВА**
СТУДЕНТКА
**МЕЧТАЯ ЗА МОЯ
ТУРИСТИЧЕСКА АГЕНЦИЯ**

Михаела е завършила известната Хуманитарна гимназия в Сливен с отличен успех. Баща ѝ – Петър, е един от изявените активисти на Обединен ромски съюз, организацията майка на не една от зрелите и ярки идеи на ромското движение у нас. Майка ѝ – Мария е от музикантско коляно. По-малката ѝ сестра е ученичка в десети клас. В момента Михаела е студентка втора година, специалност „Мениджмънт в туристическия бизнес“. Заради ситуацията с корона вируса е на дистанционно обучение, а в свободното си време работи в зеленчуков магазин.

МИХАЕЛА, ОБИКНОВЕНО МОМИЧЕТАТА НА ТВОЯТА ВЪЗРАСТ ВЕЧЕ СА МАЙКИ ? Да, познавам такива млади майки, но познавам и много като мен. И това ще ми случи един ден. Въпрос на избор и на възпитание. Но сега смятам, че е по-важно да завърша образованието си. Надявам се да бъда добър пример за децата си, както баща ми и майка ми са за мен. **КАК ВЪЗРЕШЕ-НИЕ ДА ПРОДЪЛЖИШ ОБРАЗОВАНИЕТО СИ?** Не беше трудно. В семейство като моето това е повече от нормално. А за личната дисциплина и избор много ми помогна и участието ми като танцьорка в група за народни танци в гимназията (баща ми е танцьор – модерни танци, играл е и в младежкия ансамбъл „Романи чълхъя“). Някак естествено стигнах до решението, че трябва да продължа да уча. **А КЮЧЕК МОЖЕШ ЛИ ДА ИГРАЕШ?** Разбира се, но твърде самодейно, връстниците ми къде къде са по-добри, може би по-нататък... **УЧЕНЕТО ТЕ ПРИТИСКА?** Учене, работа, трябва и да се издържам, не искам да тежа на родителите си. **ИНТЕРЕСНА СПЕЦИАЛНОСТ СИ ИЗБРАЛА, В РОДА ТИ ИМА ЛИ ХОРА, КОИТО ДА СА ЗАВЪРШИЛИ СЪЩАТА ПРОФЕСИЯ ?** Не, може би защото всеки сам си е избирал какво да учи. Така сам носих отговорността за бъдещето си, няма кого да обвиняваш, ако не се справяш. Според мен е по-справедливо. **А РАБОТАТА ТИ В МАГАЗИНА, ТЯ КАК СЕ СЛУЧИ? ОСОБЕНО СЕГА, В ТОВА БЕЗРАБОТНО ВРЕМЕ?** Не беше планирано. Понякога няма значение какво точно работиш, стига да има как да оцелееш временно и да продължиш след това към мечтите си. Заслугата е на майка ми, опит за семеен бизнес. **ИМАШ ЛИ ХОБИ?** Споменах за танците. Обичам да готвя. Чета много и различни книги. Всичко ми е интересно. **И КАКВО НАЙ-МНОГО ЧЕТЕШ, ЛЮБОВНИ РОМАНИ?** Чета психологически книги, как да усъвършенстваме себе си, как да направим света наоколо по-добър. Сега съм на поредицата на Алън Пийз „Езикът на тялото“. **ТРУДНО ЛИ ТИ Е ДА БЪДЕШ РОМКА?** Имах такъв случай, някъде назад, в училище, помня го. След това не съм имала затруднения заради произхода си. Когато положиш усилия в училище, е полесно хората да не виждат в тебе преди всичко българина, рома, или турчина, германеца, а отличника, това те отличава. За мен беше трудно да осъзная, че съм ромка, т.е. различна, че такива са родителите ми... Аз получих възпитание, което е подходящо за един добър старт в живота и не ми пречи да се чувствам ромка. **КАК ВИЖДАШ БЪДЕЩЕТО СИ ?** Завършила специалността си, пътувам много, уча още, имам работа. Мечтая си за моя туристическа агенция, искам да имам добро семейство. Почти в този ред. **КАКЩЕ НАРЕЧЕШ АГЕНЦИЯТА?** Не съм мислила достатъчно. **АКО НЯКОЙ РЕШИ ДА Е КАТО ТЕБ, КАКВО БИ ГО ПОСЪВЕТВАЛА ?** Да бъде упорит, да учи и работи, да не се отказва от мечтите си. Всичко е възможно!

ЮЛИ
JULY

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY ВТОРНИК TUESDAY СРЯДА WEDNESDAY ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY ПЕТЪК FRIDAY СЪБОТА SATURDAY НЕДЕЛА SUNDAY

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

АВГУСТ
AUGUST

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY ВТОРНИК TUESDAY СРЯДА WEDNESDAY ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY ПЕТЪК FRIDAY СЪБОТА SATURDAY НЕДЕЛА SUNDAY

30	31				1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОБЩИНА СЛИВЕН

Ромска академия
за култура и
образование

www.eufunds.bg

Проект BG05M9OP001-2.018-0039-C01 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Сливен“ финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и BG05M9OP001-2.018-0039-2014BG05M20P001- C01 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Д-Р ДИНКО НИКОЛОВ ТРЯБВА ДА БЪДЕМ ПО-ОТГОВОРНИ

*Дипломирах се преди 2 години и от тогава работя.
Семейството ми е родом от Сливен, но аз работя във
Варна. Имам брат, който също е лекар.*

**ИЗПРЕВАРИ ДИПЛОМИРАНЕТО, ЗАРАБОТИ ОТРАНО В БОЛНИЦА, КАКВО ТИ
ДОНЕСЕ ТОВА?** Доста предимства. Първо, прецених отрано какво точно искам
да специализирам. Второ, научих много нови неща. Никога няма да забравя
първия си пациент – бях втори курс, работех в спешното. Дойде, болен който беше
с травма на крака. Тогава беше първият ми досег с практическа медицина. Трето,
създадох много нови контакти и приятелства.

СЕГА НА КОЙ ФРОНТ ОТ МЕДИЦИНАТА ТЕ ЗАВАРВАМЕ? КАКВО ЩЕ СПЕЦИАЛИЗИРАШ?

В момента работя в Бърза помощ. Тук работата е много отговорна и трудна, но се старая да дам най-доброто
от себе си. За специалност съм си избрал анестезиология и реанимация. Ковид, ковид, ковид, как се чувства
един млад лекар в тази отежнена ситуация, вероятно имаш конкретни наблюдения? Имам, понеже в последните
седмици само това работя. Мнението ми, е че трябва да бъдем по-отговорни и съобразителни, като се има предвид
обстановката.

СТРАХОВЕ, ПРИТЕСНЕНИЯ, НЕ ПРЕТОВАРИХТЕ ЛИ ПСИХИКАТА И НА БОЛНИ, И НА ЗДРАВИ?

Всички са притеснени. Разбирам ги, аз също съм в тази ситуация. Притеснявам се за близките си, за брат ми, той също е лекар,
в Сливен, за майка ми и баща ми. Отношенията лекари-пациенти аз лично се надявам да се подобрят в посока на по-голямо
уважение към медицинските специалисти.

ЗНАЕ СЕ, ЧЕ РОМИТЕ СА НА ДЪНОТО НА ЗДРАВНАТА СЪЛБИЦА, ЩЕ ПОВЛИЯЕ ЛИ МЛАДАТА СМЯНА ЛЕКАРИ ВЪРХУ ТАЗИ

НЕРАДОСТНА КАРТИНА, КАК? Аз лично се надявам да повлияе. Но на въпроса как - все още не мога да отговоря. Знам, че ще бъде
трудно, ще поживеем, ще видим. Ще се надяваме да стигнем до деня, когато няма да има разделение.

В ТВОЯТА СЕМЕЙНА СРЕДА ИМА И ЛЕКАРИ, И УНИВЕРСИТЕТСКИ ПРЕПОДАВАТЕЛИ, Т.Е. НЕ СИ РОДОВИЯТ ПЪРВИ ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ, КАКВО ОТЛИЧАВА ТВОЯТА ФАМИЛИЯ, ЗАЩО ВИСШИСТИТЕ СРЕД РОМИТЕ СА ВСЕ ОЩЕ МНОГО МАЛКО?

Да, така е в моето семейство. А относно втората част на въпроса, искрено се надявам висшистите сред ромите да се
увеличават с всяка изминала година.

КОИ СА ПО-ВАЖНИТЕ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ПО-БЪРЗА И ПО-ДОБРА РЕАЛИЗАЦИЯ НА МЛАДИТЕ ЛЕКАРИ?

По този въпрос мога да говоря много, но ще се спра на две три неща. Първо, трябва да бъде нормално
заплащането и за млади, и за стари лекари. Второ, трябва да се подобрят условията на работа. Трето,
трябва да има уважение от пациентите към лекарите.

РОМИТЕ ЛЕКУВАТ

Ромите са удивителен
народ – единствената
група, живееща във всяко
кътче на земята без предим-
ствата на властта и парите, арми-
ите или дори войните. Където и да
отидете в равнините на Унгария, сте-
пите на Сибир, пред портите на Маракеш,
в планините на Гватемала или замръзналата
тундра на Аляска – навсякъде ще намерете
роми. Те са винаги на път с неотменната си нужда
от свобода и независимост. Откъде са дошли?
Някои вярват, че са последните оцелели обитатели на
Атлантида. Други твърдят, че предшествениците им са
жители на библейския град Вавилон. За самите роми това
няма никакво значение. Ромите хранят дълбоко и задължа-
ващо уважение към творението – към Майката земя и към
живота навсякъде, в цялото му разнообразие. Затова събират само
онези листа или цветя, единствено онова количество корени, кора
или плодове, което им е наистина нужно. А когато всяка част от
растението е потребна, оставят част от стъблото в почвата, за да
израсте наново и за усилията му да поддържа жива нашата планета.

НЕРВНОСТ

ВИНО ОТ ДЕЛЯНКА

2 шепи корен от дялянка, 1 карамфил (подправка)
Кората на един портокал, 1 стрък розмарин
1 литър сухо бяло вино

Нарежете корените от дялянка на малки парченца и ги сложете
в голям стъклен съд. Добавете карамфила, настърганата порто-
калова кора и стръка розмарин. Сипете сухото бяло вино в
получената смес. Затворете плътно съда и го оставете да
кисне в продължение на един лунен цикъл (28 дни).

След това го прецедете през парче марля, сипе-
те го в бутилка и я затворете плътно.

Пийте по една ракиена чашка 2 пъти
дневно. Препоръчва се и при
слабост или примаяване.

ГЕОРГИ БОРИСОВ

ИСКАМ ДА ПРЕПОДАВАМ „БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА“

*Казвам се Георги Борисов и съм роден в един от
най-големите ромски квартали в страната -
Надежда. От там тръгнах и моите мечти да имам
добро образование, добра работа, добро семейство, да
възпитам добри деца. Семеен съм, с три прекрасни
принцеси - Любка, Кина и Румяна. Съпругата ми се казва
Тонка, обичам я много, тя е винаги до мен и ми помага. Баща
ми се казва Валентин, а майка ми Любка. Това са моите родители,
те са ме отгледали и възпитали, давали са всичко от себе си, за да
успеем (имам сестра, по-малка от мен, Румяна).*

ТВЪРДЕ МЛАД, С ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ, БАЩА НА ТРИ ДЕЦА, КАКВИ СА СЛЕДВАЩИТЕ ПРЕПЯТСТВИЯ?

Искам да завърша магистратура, да стана инженер по автотранс-
портна техника и да започна да работя като автоинструктор, да преподавам
„Безопасност на движението по пътищата“. **ЗАЩО ОБРАЗОВАНИЕТО Е НАЙ-ВАЖНАТА ТИ
ЦЕЛ ДНЕС, НЕ Е ЛИ ПО-ВАЖНО ДА „УСПОКОИШ ТОПКАТА“, ДА ЗАБОГАТЕЕШ, НАПРИМЕР?**
Образованието е най-важната ми цел, то ми дава шанс да избира какво да работя.

**ДА НЕ ПРОПУСНА, КАК ВЪРВИ ПОДГОТОВКАТА НА УЧЕБНИЯ АВТОМОБИЛ, ПОДКРЕПЯТ
ЛИ ТЕ В МАХАЛАТА?** Да, подкрепят ме и се радват, поздравяват ме за успеха. Казват, че е
добре и ние да имаме такъв човек, образован, който да разбира от коли, да помага.

**ПРОЯВЯВАШ ОСОБЕН ИНТЕРЕС КЪМ РОМСКОТО ДВИЖЕНИЕ - СТРУВА ЛИ СИ, С КАКВО ТЕ
ПРИВЛИЧА?** Има много лидери и ромски организации, които ни представят и говори-
ят от наше име, а ние дори не знаем за тях, нямат адрес, кофис... Като ги откриеш и помолиш
да ти съдействат, да ти помогнат – „няма такава възможност, няма такива средства“,
такива са отговорите им. А ученето не е безплатно. Ако не бяха Ромския образователен
фонд, РАКО (Ромска академия за култура и образование), екипа на Стела
Костова...малко трудно щях да завърша.

**ОТ СЛИВЕН ТРЪГНАХА МЕДИАТОРСТВОТО, ДЕСЕГРЕГАЦИЯТА, КУЛТУРНИТЕ ПРАЗНИЦИ,
КАКВО БИХА ПРЕДЛОЖИЛИ ДНЕС НАЙ-МЛАДИТЕ СЛИВЕНСКИ РОМИ?** Да има повече
програми за овластяване на млади роми. Да се създадат вечерни или съботно-неделни
училища за тези, които са прекъснали образованието си поради ранна женитба.
Държавата да работи с повече организации, не само с „удобните“, средствата да стигат
до хората, които се нуждаят от тях.

ПАК ЗА ПОМОЩ СТАВА ДУМА?

Така е, но това е нормално, на другите как са им помагали – и за земя, и за работа, и за
учене, забравили са. Иначе как ще ги стигнем...нашите сънародници.

СЕПТЕМВРИ SEPTEMBER

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛА SUNDAY
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

ОКТОМВРИ OCTOBER

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛА SUNDAY
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

ОБЩИНА СЛИВЕН

Ромска академия
за култура и
образование

www.eufunds.bg

Проект BG05M9OP001-2.018-0039-C01 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Сливен“ финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и BG05M9OP001-2.018-0039-2014BG05M20P001-C01 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Д-Р ЙОАН ПАНАЙОТОВ
ДОКАТО УЧЕХ, СЕ ПРОМЕНЯХ,
СТАНАХ ПО-ОРГАНИЗИРАН

Моето семейство се състои от баща ми – д-р Стефан Панайотов, майка ми Мария, сестра ми Паула и аз самият, козвам се Йоан. Моите родители винаги са наблюдавали на това ние със сестра ми да получим адекватно образование и да се развиваме, мисля, че успеха с тази цел. Ще добавя, че, въпреки възрастта им, моите родители са доста модерни и с тях можем да си говорим за всичко.

РОДЕН СИ В ГОРНАТА МАХАЛА В СЛИВЕН, КАКВИ СА ХОРАТА, КОИТО СА ТЕ ВПЕЧАТЯВАЛИ В ДЕТСТВОТО, ПРОМЕНИХА ЛИ СЕ ТЕ С ГОДИНИТЕ ?

Като малък, за съжаление, не мога да кажа, че имах приятели от махалата. Бях като изолиран и се е случвало децата навън да играят, докато аз бях с моите приятели от училище, а те живееха на други места. В детството се повлиявах от дядо ми, родителите ми, братовчед ми – те бяха хората, с които прекарвах най-много време. Всички възрастни са много спокойни и уравновесени, следователно и аз...

А КАК СЕ ПРОМЕНИ СЛЕД КАТО ЗАПОЧНА ДА УЧИШ, ВПРОЧЕМ, КОЙ ТЕ НАСОЧИ КЪМ МЕДИЦИНАТА? А КЪМ КИТАРАТА?

Още от 10-ти клас знаех, че ще се занимавам с медицина и това стана неусетно решение. Никоой не ме е карал насила. Помня, че навсякъде възрастни имаше разни лекарства, говореше се също за случаи в работата на баща ми и майка ми и може би с времето се е запалила малка искрица от тази професия. Докато учех се променях, разбира се - станах по-организиран, по-отговорен. Историята с китарата започна в осми клас - тогава видях един приятел да свири в училище песен на рок групата. Металика и всички се бяха накачулили до него, за да слушат. Като чух песента, се почувствах много готино и го попитах къде ходи на уроци. Така започнах - почти на майтап. Нямах идея, че толкова ще ми хареса и ще се явявам и на конкурси и фестивали. Така че, трябва да благодаря на този мой приятел за вдъхновението. Разбира се, благодаря и на моя учител по китара г-н Найденов, той изигра голяма роля за успеха ми в музиката и най-важното, превърна я в моя страст, до живот.

ПОЗНАВАШЕ ЛИ НИКОИ ОТ ЗНАМЕНИТИТЕ РОМСКИ ЛЕКАРИ, КАКВО БИ ЖЕЛАЛ ДА СПОДЕЛИШ С ТЯХ, ИЛИ ДА ГИ ПОПИТАШ ДНЕС, КОГАТО И ТИ СИ ЛЕКАР?

За съжаление, не познавах много ромски лекари тогава, а и честно казано, не бях толкова заинтересован. Днес вече познавам неколцина, а някои и лично, бих искал да ги поздравя, да им пожелаем успех, всички ние да се развиваме заедно, да успяваме. Знаем, че тази професия, колкото и престижна, е също толкова и неблагоприятна, иска доста жертви от всеки лекар, който иска да успява, да върви напред. Всички сме вече рамо до рамо и вярвам, че те могат да покажат на младите лекари доста неща да споделят своя опит. **ИМАШ ЛИ СВОЙ ИДЕАЛ ЗА ЛЕКАР, ЧИИ НЕГОВИ ЧЕРТИ БИ СЛЕДВАЛ, ЗА РЕАЛНА ПРОМЯНА**

В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО ? Винаги съм се възхищавал на проф. Ивайло Търнев. Това е човек, който направи много световни

открития в областта на Неврологията и Генетиката. Познавам го лично и го възприемам като търпелив, смирен, но и

устремен и деен. Тези качества бих искал да култивирам у себе си. **ОТНОСНО ЗДРАВНАТА НИ СИСТЕМА, МОЖЕ БИ**

НИ ТРЯБВА НИКАКЪВ ГОЛЯМ РЕСТАРТ ИЛИ ТОТАЛНА СМЯНА НА МОДЕЛА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, НАКРАТКО -

НИКАКВА РАДИКАЛНА И ДРАСТИЧНА ПРОМЯНА. МОЖЕ БИ ТОВА Е КЛЮЧЪТ ? КАТО КАКЪВ СПЕЦИАЛИСТ СЕ

ВИЖДАШ СЛЕД ГОДИНИ? След години се виждам в стола на специалиста по образна диагностика. Смятам,

че това е супер специалност, защото е много интересен точно диагностичния процес при различните

заболявания. Все едно подреждаш интересен пъзел, но доста зависи от това, как точно го подреждаш,

носиш голяма отговорност. **НА КАКВА ВЪЗРАСТ Е ДОБРЕ ЕДНО МОМЧЕ ДА СЕ ОЖЕНИ ? КАТО РОМ,**

КОЛКО ДЕЦА БИ ИСКАЛ ДА ИМАШ ? МОМЧЕТА ИЛИ МОМИЧЕТА? Според мен, ром или не, един мъж

е редно да се ожени в интервала 23-30 години. Това ми се струва една нормална възраст, да

се чувстваш уверен финансово и с достатъчен житейски опит. Самият аз съм на 25 години

и все още не мисля за женитба. За деца също е далеч да се говори, но две деца мисля че

са достатъчни за една къща, а защо не и три. Представям си децата ми да са дъщери,

но какъвто и да е пола, бих се радвал. **КАКВО ТЕ ПРАВИ РОМ, С КОИ КАЧЕСТВА НА**

РОМИТЕ СЕ ГОРДЕЕШ? Музиката, която тече в мен, тя ме прави ром. В нашия род

има няколко музиканти. Таланта за музика на ромите е ненадминат и смятам,

че с това се раждаш. То не може да се постигне само с труд. Със сигурност

има и други неща, които ме определят като ром, но това е най-яркото.

КЪНОСВАНЕТО

Все още добре съхранен обичай преди сватбата, е къносването на булката. По-често той се извършва при ромите мюсюлмани, но в последно време, под влияние на индийските филми, които се прожектират у нас, се възстановява и сред другите ромски групи. Ритуалът започва точно в полунощ в обкръжението на тесен роднински кръг. Булката се къносва в дома на родителите си. Започва се с пръстите на двете ръце и дланите, а после се къносват и пръстите на двата крака. Обредът е съпроводен с даряването на пари върху бяло платно, с което се обвиват дланите и стъпалата на младоженката. Бялото платно се пристяга с червен конец и заедно символизира непорочността на младата съпруга. Закон е къносването да се извършва с помощта на възрастна и влиятелна жена от рода, която има само един брак и никога не е изневерявала на мъжа си. Разбира се, присъстват и млади роднински момичета, много близки приятелки на булката. Ритуалът е низ от непринудени задявки, музика, шеги, които често преминават в сълзи, благопожелания, весели спомени.

КОЛЕДА

Нечетният брой постни ястия са задължителни за Коледната Бъдни вечер и при ромите. Сред тях са постни сарми, тиквеник, домашно изпечена питка, сирена баница (без късметчета), бобена чорба, компот от ошав, ядки и др. След като всичко е готово, ястията са подредени на масата заедно с червеното вино и ракията, те се прикадват върху т.н. турска керемидка от най-възрастният човек в къщата, а често и от двамата най-възрастни стопани на дома – баба и дядо. Те обикалят всички стаи в къщата и прогонват злините, злите сили, като наричат за берекет у дома, за щастие на всеки от членовете на семейството, за здраве и добри деца, по-добра работа, повече пари.

ТОДОР КРЪЦОВ
ЗАР. МЕДИАТОР

ТРУДЕН ПЪТ НИ ЧАКА,
ТРЯБВА ДА СЕ БОРИМ

Роден съм в Сливен, кв."Никола Кочев"- Горната махала, както я знаят повечето хора. Работя като здравен медиатор. Съпругата ми се казва Димитринка, тя е завършила средно образование. Имам дъщеря, ученичка в четвърти клас. За мен днес най-важно е да бъдем здрави, сплотени, да не ни разделя това кой от какъв етнос, религия и пол се определя, за да имаме сили да се изправим заедно пред всички трудности.

КАТО МНОЗИНА ОТ МЛАДИТЕ СЛИВЕНСКИ РОМИ, И ТИ ИЗРАСНА В РАКО (РОМСКА АКАДЕМИЯ ЗА КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ), С КАКВО СИ ЗАПОМНИЛ ТЕЗИ ПЪРВИ ГОДИНИ?

Е тук се върнах много назад! Да, спомням си каква Стела, бат Муци, Бат Васко, Ники, Стоян , Тони, Таня...Всичко беше много истинско, всеки работеше, даваше всичко от себе си, трябваше да се доказваме, стига са ни броили само недостатъците. Организирахме Дни на ромската култура, Васий, Дни на поезията на Усин Керим, събрахме материали за единствения ромски вестник ДРОМ ДРОМЕНДАР, разпространявахме го, слушахме лекции на главния редактор Васил Чапразов за историята на ромите, за големите имена в ромската култура. Преминахме през най-различни обучения и семинари, беше вълнуващо!

КАКВО ГЛАВНО ВИ ОБЕДИНЯВАШЕ В МЛАДЕЖКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ? Всички имаме кауза децата

от ромски произход да получат равен достъп до качествено образование, да спрем дискриминацията спрямо ромите. Когато работят за изпълнението на една обща цел, когато имат кауза, колкото и да са различни, хората се обединяват! Никога не сме забравяли нашите традиции и обичаи. Имахме ромски ансамбъл "Романи чълхя", аз бях танцьор и знаех как всеки един от ансамбъла се раздаваше на сцената – бил той певец, музикант, танцьор, всички работеха с огромно желание, с хъс. Спомените на по-големите, съживяването на старите ромски песни и танци, също ни обединяваха! Ромският фестивал в Стара Загора, едно незабравимо преживяване! Там се срещаме с музиката, песните, културата на ромите. Колко хора за първи път се докосваха до таланта на ромите до нашата слабост - музиката. Ансамбъл „Романи чълхя“ няколко години поред беше на върха, бяхме най-добрите! **А КАКВО ЛИПСВА ДНЕС ЗА ВЪЗРАЖДАНЕТО НА ТЕЗИ КРАСИВИ, ПЛОДОТВОРНИ МЛАДЕЖКИ ГОДИНИ (ДА СПОМЕНЕМ, ЧЕ 6 ДУШИ ОТ ОРГАНИЗАЦИЯТА ЗАВЪРШИХА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ, АНСАМБЪЛЪТ СПЕЧЕЛИ НАЙ-ВИСОКИТЕ ОТЛИЧИЯ НА РОМФЕСТ-А В СТАРА ЗАГОРА)?** Днес много се разчита на материалното. Много от младежите напускат страната и работят в чужбина -основно заради безработицата и ниското заплащане, не могат да се реализират професионално. Трудно е едно младо семейство да оцелява в България с минимална заплата. Има едно недоверие между хората. Недоверието е породено главно от стреса, безпаричието, хората се озлобяват един към друг, отвикнаха да се срещат, да се обръщат към приятелите си, а имат нужда от помощ.

ВСЪЩНОСТ, ДЕСЕГРЕГАЦИЯТА В ОБРАЗОВАНИЕТО ЗАПОЧНА В СЛИВЕН И ТИ БЕШЕ МЕЖДУ ПЪРВИТЕ МЕДИАТОРИ. РАДВАХТЕ СЕ МНОГО НА ПЪРВИТЕ РЕЗУЛТАТИ, НА ПЪРВИТЕ УЧЕНИЦИ, КОИТО УЧЕХА ИЗВЪН СЕГРЕГИРАНОТО ШЕСТО УЧИЛИЩЕ, НО ДНЕС – 10 ГОДИНИ ПО-КЪСНО, КЪДЕ Е ДЕСЕГРЕГАЦИЯТА В НАШИЯ ГРАД? Десегрегацията беше едно ново начало за ромските деца и това трябваше да продължи и до днес. По проекта някои от децата завършиха средно образование, това трябваше да стане държавна политика. Имаше и хора, както сред ромите, така и сред училищните ръководства, които не бяха съгласни с проекта. За наша радост, обаче, повечето от ромите, от учителите и директорите по-късно приеха нашата кауза, съгласиха се, че е нужна промяна, нужна е интеграция на ромите, че ромските ученици трябва да бъдат сред своите връстници в смесени училища. За съжаление, днес децата си ходят основно в сегрегираното училище.

СЕГА СИ ЗАДРАВЕН МЕДИАТОР, УДОВЛЕТВОРЯВА ЛИ ТЕ ТАЗИ РАБОТА, ИЛИ...? Тази работа ми харесва. Обичам да помагам на хората, да бъда сред тях и заедно да се борим с проблемите и трудностите, които имат. В тези тежки времена, с колегите, осигурихме топъл обяд на крайно нуждаещи се семейства, те живеят в крайна бедност и изолация. Чувството, че си помогнал, задоволството в очите на „забравените, нуждаещите се“, те зарежда с енергия и желание за работа.

УВАЖАВАНА ЛИ Е ПОМОЩТА, КОЯТО ОКАЗВАТЕ, ЗА КАКВО НАЙ-ЧЕСТО ВИ ТЪРСЯТ, ЧУВСТВА ЛИ СЕ ПРОМЯНА В ЗДРАВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ОБЩНОСТТА? Да, мисля че има промяна, но не е достатъчна, има много да се изисква. Помощта на медиаторите се ценят, търсят ни от общината, от РЗИ, от болници, лекари, от неправителствените организации - за съдействие, сътрудничество, по различни казуси.

НАБЛИЖАВА ЛИ ВРЕМЕТО, КОГАТО МЕДИАТОРИТЕ ЩЕ БЪДАТ ИЗЛИШНИ? Мисля, че все още не е дошло това време. Дискриминацията все още си я има, и скоро няма да отминем, а това е един от най-големите проблеми, с който се сблъскваме. Другият проблем е образованието - въпреки че в последно време имаме доста среднисти, висшисти. Трябва ромите от махалите да бъдат интегрирани, а не затваряни в гета. Има хора, които са смачкани от това отблъскване, от езика на омразата, неприемането от другите, невъзможността да се развиват, да покажат своя потенциал. Много труден път ни чака, но трябва да се борим.

НОЕМВРИ
NOVEMBER

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
	1	2	3	4	5	6
	8	9	10	11	12	13
	15	16	17	18	19	20
	22	23	24	25	26	27
	29	30				

ДЕКЕМВРИ
DECEMBER

ПОНЕДЕЛНИК MONDAY	ВТОРНИК TUESDAY	СРЯДА WEDNESDAY	ЧЕТВЪРТЪК THURSDAY	ПЕТЪК FRIDAY	СЪБОТА SATURDAY	НЕДЕЛЯ SUNDAY
		1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11
	13	14	15	16	17	18
	20	21	22	23	24	25
	27	28	29	30	31	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ОБЩИНА СЛИВЕН

Ромска академия
за култура и
образование

www.eufunds.bg

Проект BG05M9OP001-2.018-0039-C01 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Сливен“ финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и BG05M9OP001-2.018-0039-2014BG05M20P001- C01 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове.